

Interactief verslag Visie landelijk gebied van Zutphen - tekstversie

Er is een interactieve visie kaart voor het Landelijk Gebied van Zutphen ontwikkeld, [klik hier voor de weergave](#). Als u deze niet kunt lezen is hier een uitgeschreven versie ervan.

Welkom

Welkom bij het interactieve verslag over de Visie landelijk gebied van Zutphen!

Tijdens dit project stellen we stapsgewijs een vernieuwde visie op voor het landelijk gebied en vragen we u mee te denken en het college hierin te adviseren. Het project bestaat uit vier stappen, waarbij we de eerste drie samen doorlopen:

1. Wensen en ideeën verzamelen
2. Keuzes verkennen
3. Presentatie van de nieuwe visie
4. Vaststellen van de visie

Waarom een nieuwe visie?

In de nieuwe Omgevingsvisie kijkt de gemeente Zutphen vooruit naar 2040. Hoe zien Zutphen er dan uit? Hoe zorgen we dat het dan ook prettig wonen, werken, ondernemen en recreëren is? De omgevingsvisie bevat de kaders en uitgangspunten voor nieuwe initiatieven en plannen.

Voor het landelijk gebied is in de Omgevingsvisie voortgebouwd op de [huidige Visie Landelijk Gebied uit 2015](#). Maar er is de afgelopen 10 jaar veel veranderd. Denk aan de opgaven op het gebied van klimaat, natuur, woningbouw en plattelandseconomie. Er is daarom een eerste herziening nodig op de Omgevingsvisie, specifiek voor het landelijk gebied.

Het doel is dat deze eerste herziening als een kompas kan dienen, inspireert en duidelijkheid biedt naar de toekomst voor alle ontwikkelingen in het landelijk gebied. Hierbij nemen we de goede dingen uit de huidige visie over, de beschrijving van het landschaps-DNA.

Wilt u meer weten over de Omgevingsvisie? [Klik dan hier](#).

Overzichtskaart

In de overzichtskaart worden de verschillende landschapstypen en zones van het buitengebied beschreven, deze komen uit de [huidige visie Landelijk Gebied](#).

In Zutphen zijn verschillende landschapstypen nog duidelijk beleefbaar. Aan de westzijde het open en meer robuuste landschap gevormd door de IJssel. En aan de oostzijde het (half)open tot besloten dekzandlandschap.

Deze oude landschapstypen zijn nog steeds te herkennen dankzij oude structuren, landgoederen en andere cultuurhistorische elementen. Door schaalvergroting in de landbouw de omvang deels gewijzigd, maar de verschillen tussen bijvoorbeeld de historische essen- en nattere broeklandschap zijn nog steeds duidelijk herkenbaar. Langs de randen van het stedelijke gebied is het landschap wat meer versnipperd en verstoord.

In het landelijk gebied van Zutphen vinden we de volgende landschapstypen met ieder hun specifieke cultuurhistorische kenmerken:

- Uiterwaarden, kronkelwaarden en komgronden van de IJssel;
- Rivierduin van de IJssel;
- Kampen- en essenlandschap;
- Broeklanden;
- Beekdalen;
- Bos en landgoederen.

Zones

In de huidige visie van het landelijk gebied van Zutphen is het landelijk gebied verdeeld in vier zones.

Elke zone kent eigen accenten en speerpunten die inspiratie bieden voor de ontwikkeling van het landelijk gebied in de toekomst.

In de actualisatie verkennen we of deze zones behouden blijven of dat aanpassing nodig is, ook wordt er rekening gehouden met de zoekgebieden vanuit de omgevingsvisie.

De vier zones in de huidige visie:

- De IJsselzone
- De groene stadszone
- De agrarische zone
- De landgoederen en natuurzone

IJsselzone

De zones rondom Zutphen worden onderling verbonden door verschillende dragers in het landschap. Het gaat dan om wegen, rivieren en beken.

De IJssel, Berkel, Onderlaatsche Laak en de Vierakkersche Laak vormen ruimtelijk en ecologisch belangrijke dragers van het landelijk gebied van Zutphen. Zij verbinden de stad met het landelijk gebied. Deze blauwe dragers hebben ook een betekenis als ecologische verbinding voor flora en fauna. Daarnaast zijn het

uitgelezen structuren voor recreatieve routes die de stad en het landelijk gebied met elkaar verbinden.

De groene stadszone

Direct rondom het stedelijke gebied van Zutphen onderscheiden we een zone waarvan de identiteit bepaald wordt door een mozaïek van landgoederen, stads- en moestuinen, (natuur)speel- en recreatieplekken, afwisselende agrarische activiteiten, bed en breakfast, theetuinen, etc. ingebed in een groen, lommerrijk en afwisselend landschap.

Een landelijk gebied dat voor de stadsbewoners aantrekkelijk is om te recreëren, dichtbij huis en een gebied dat goed te bereiken en ontsloten is. Binnen deze zone liggen vanuit de omgevingsvisie zoekgebieden voor wonen, bedrijventerreinen en zonne energie. Dit zit nog in de verkennende fase, er zijn nog geen concrete plannen vastgesteld.

De agrarische zone

Buiten deze groene stadszone is de agrarische zone gelegen. Het gebied staat hier vooral ten dienste van de agrariër en biedt ruime en flexibele mogelijkheden voor een goed functionerend en economisch rendabel bedrijf. Daarnaast wordt ook in dit gebied ingezet op het benutten van kansen voor de vrijetijdseconomie en een goed vestigingsklimaat voor andere vormen van bedrijvigheid.

De landgoederen- en natuurzone

Aan de buitenranden van de gemeente Zutphen aan de oost- en westzijde, verbonden met de buurgemeenten, ligt de landgoederen- en natuurzone.

De grote aaneengesloten bos- en natuurgebieden van de landgoederen, het Grote Veld, het Berkeldal, de Baakse beek en de oude meander van de IJssel bepalen de identiteit van deze zone. Het behouden en ontwikkelen van de natuurdoelen staan hier voorop. De landgoederen aan de oostkant van Zutphen, op de overgang naar Vorden en aan de noordkant richting Eefde, vormen door hun cultuurhistorische en natuurwaarden een aantrekkelijk recreatiegebied voor Zutphen en omstreken. Hier komen bezoekers van buiten de stad op af.

Eerste werkatelier

Op 21 november 2024 vond de eerste bijeenkomst plaats, waarin stakeholders en bewoners van het buitengebied in aparte werkateliers nadachten over de toekomst voor het landelijk gebied van Zutphen.

In het online groeidocument vindt u de resultaten van het eerste werkatelier waarbij de input van de stakeholders (in groen) en bewoners (in blauw) naast elkaar staan. Hier kunt u op de woordenwolk, wensen & ideeën of stellingen klikken om de resultaten te zien.

Er waren tijdens het atelier ook vragen en opmerkingen over de Omgevingsvisie. Deze zijn met het betreffende team van de gemeente gedeeld, maar buiten dit verslag gelaten. Wilt u meer over weten over de omgevingsvisie, dan kunt u [hier meer informatie vinden](#).

Er waren ruim de 90 bewoners aanwezig gedurende de avond. En de volgende stakeholders:

- LTO-Noord afdeling West-Achterhoek
- Natuurmonumenten
- Staatsbosbeheer
- Vogelwerkgroep
- Fietsersbond
- IVN (Instituut voor Natuurbeschermingseducatie)
- Schaapskudde De Belhamel
- Gemeente Lochem
- Gemeente Bronckhorst
- Gemeente Brummen
- Gemeente Voorst
- Waterschap Rijn en IJssel
- Provincie Gelderland
- VNOG (Veiligheidsregio Noord-Oost Gelderland)
- GGD (Gemeentelijke gezondheidsdienst)
- Regio Stedendriehoek

Resultaten woordenwolk

De volgende antwoorden op de vraag “Wat is het eerste woord dat bij jou opkomt als je denkt aan het landelijk gebied van Zutphen?” zijn benoemd door **stakeholders**:

- Natuur
- Agrariërs
- Bedrijventerrein
- Boeren
- Mooi
- Grasland, bos en koeien
- Klein
- Wisselwerking
- Klimaat bestendig
- Buiten
- Aantrekkelijk buitengebied qua landschap en natuur
- Natuur
- Gewild
- Mijn jeugd
- Uitgestrekt
- Water

- Klein
- Klein
- Oude IJssel
- Natuur
- Uiterwaarden

Bewoners beantwoordde de vraag als volgt:

- Vrijheid
- Boeren
- Dun bevolkt
- Groen
- Blij zijn met wat er is
- In rust genieten!
- Behoud agrarisch gebied
- Natuur
- Landelijke rust, oase van ontprikkeling
- Onvoldoende (qua omvang)
- Noaberschap
- Mooi agrarisch gebied
- Ruimte
- Rust
- Ondergewaardeerd
- Groen wonen
- Veel woongebied
- Leefbaar
- Openland
- Vol
- Natuur-groen
- Natuur
- Rust
- Natuur
- Open gebied
- Uitloopgebied
- Vrijheid
- Rust
- Rust
- Bewaken
- Recreatie
- Rivierenland
- Natuur en boer
- Diversiteit
- Levendigheid
- Eigen grond
- Rust

- Ruimte
- Ruimte
- Onder druk
- Natuur
- Natuur

Wensen en ideeën

Tijdens het eerste werkatelier kregen stakeholders en bewoners de kans om input te leveren aan verschillende thematafels. De wensen en ideeën zijn hiernaast uiteengezet. Klik op één van de thema's om de resultaten te zien.

Klimaatadaptatie

Bewoners

Uit de reacties blijkt dat het buitengebied met name last heeft van droogte. Ook speelt er het gevoel dat de stad voorrang heeft op water in tijden van droogte. De bewoners stellen voor om meer water te bergen in bijv. beken en singels, waterbuffers te creëren, regenwater zoveel mogelijk vasthouden en niet te veel afwateren en het omvormen van houtopstanden met bomen die beter droogte resistent zijn. Daarnaast moet er veilig gewoond kunnen worden in 'natte' gebieden en niet in te lage gebieden gebouwd worden.

Stakeholders

Anticiperen op extremere weersomstandigheden is belangrijk en het landschap zal hierop afgestemd moeten worden. Water en bodem sturend is daarbij een belangrijk uitgangspunt. Zo is het belangrijk om meer waterberging te creëren en water vast te houden om drogere periodes te overbruggen; de IJssel ruimte geven en landgebruik aanpassen aan de bodem (natte teelten op natte gronden). Daarnaast is de wens om geen zonnevelden te realiseren maar zoveel mogelijk zonnepanelen op daken te plaatsen.

Notities op kaart - bewoners

- 4x Zon op dak
- Wij hebben juist veel last van droogte gehad (scheuren in huis)
Rijksstraatweg
  - 3x Beter regeling van grondwaterstand, bij droogte niet te veel afwateren
    - Van belang voor m.n. monumenten. Behoud hiervan vereist goed inzicht in waterbeheersing
- 2x Waterberging → beken
- Veilig en droog wonen in het 'natte' gebied
- Water beter kunnen afvoeren bij natte omstandigheden
- Daar aanpassen wat nodig is om te wonen/ werken

- Stapsgewijs omvormen van houtopstanden met bomen die beter droogte resistent zijn
- Meer bos en singels
- Water in buitengebied moet belangrijker worden, nu is het naar de stad belangrijker: beter verdelen van water bij droogte.
- Natuurlijke waterbuffer
- Nieuwbouw: niet te laag (t.o.v. waterpeil) en voorzien van wateropvang/-berging en zuinig gebruik van drinkwater
- Veel (hogere) begroeiing om regenwater beter op te vangen en vast te houden
- Natuur past zichzelf aan; wij moeten aanpassen met CO2-reductie
- Multifunctionele waterberging IJssel (watersport)

Notities op kaart - stakeholders

- Afstemmen met Lochem wensen en ideeën (Berkel en Eefsebeek)
- Rekening houden toename van dynamiek (nat/droog) keuzes maken voor natste gebieden
- Geen zonnevelden of moderne windmolens
- Ander landgebruik 'natte gewassen' nabij rivier ijssel
- 2x Ruimte voor de ijssel
- 2x Water & bodem sturend
- Focus op meer verdrogingsbestendige natuur
- Verbeteren sponswerking van de bodem
- Ruimte bieden voor waterberging
- Beken en rivieren ruimte geven voor vasthouden water + inzet om verdroging tegen te gaan
- Natuur beter beschermen tegen verdroging
- Landbouwgronden behouden
- Zorg voor waterberging en waterveiligheid
- Zonnepanelen op daken (anders is gebied verpest voor natuurwaarden)
- Watersysteemherstel leestensebroek koppel & kansen water voor Zutphen (droogte aanpak achterhoek)
- Vergroening en betere afwatering bedrijventerrein
- Meer inzet op lanen en houtwallen, groen langs wegen, op erven
- EOS (extra opslagsysteem) in relatie tot brandveiligheid
- Neem de klimaatverandering meer mee in je huizen die je nu maakt
- Meer schaduw op fietsverbindingroutes in het westen (en zuiden)
- Onderhouden putten waar water zakt

Natuur en biodiversiteit

Bewoners

Uit de reacties blijkt dat het behouden van landbouwgronden belangrijk is en het landelijk gebied natuurlijker ingericht moet worden (t.b.v. de biodiversiteit). Zuinig

zijn op de (kleine) agrarische bedrijven wordt ook belangrijk gevonden, zij zijn de beheerders van het landschap.

Er worden voorstellen gedaan voor een natuur inclusievere landbouw: extensief beheer, natuurlijke weilanden, meer diverse gewassen, voedselbossen, grote landbouwgronden opdelen voor meer beschutting voor dieren en het maaibeleid aanpassen (verminderen).

Daarnaast worden er voor de openbare ruimte ook voorstellen gedaan zoals het inzaaien van bermen met wilde bloemen, oude houtsingels en laanstructuren terugbrengen, jacht verbod, gebruik van inheemse beplanting en voedselhagen voor dieren. Natte gebieden, uitloopgebieden en land rondom de Berkel zijn gebieden t.b.v. natuurontwikkeling met natuurlijk landschapsbeleid (grote grazers).

Stakeholders

Bij thema natuur & biodiversiteit komt de groenblauwe dooradering in het landschap en het versterken van de huidige natuur naar voren. Hierbij is het belangrijk dat er goed samengewerkt wordt met particulieren (boeren, bewoners).

Zonering wordt genoemd om recreatie, bedrijfsactiviteiten en natuur (rustgebieden) gescheiden te houden. Verder is het brandveilig houden van de natuur belangrijk door voldoende bereikbare bluswater voorzieningen in het buitengebied te hebben.

Notities op kaart - bewoners

- 7x Wees zuinig op de beschikbare landbouwgrond > voor kleine agrarische bedrijven
- 5x Zuinig zijn op de agrarische sector, zij zijn de beheerders van de natuur en het landschap
  - Plus subsidie
- 5x Bermen inzaaien met wilde bloemen. Goed voor de natuur en zorgt voor langzamer rijdend verkeer.
  - Let op Jacobskruid
- 4x Oude houtsingels en laanstructuren terugbrengen > maar wie betaalt dat?
- 4x Geen bebouwing rond de Berkel, natuurlijk houden
- 2x Uitloopgebieden: natuur versterkt functie uitloopgebied
- 3x Versterken biodiversiteit
- 3x Meer natuurlijke weilanden
- 2x Benutten van lage, natte plekken voor natuurontwikkeling. Veel plekken die de laatste jaren voor landbouw niet te gebruiken zijn.
- 2x Voedselbos
- Landbouw en natuur combineren
- Maaibeleid aanpassen
  - Minder vaak
  - 3x Meer dierlijk, minder kunstmest
- Jacht verbod (er zijn de laatste jaren al veel minder dieren)
- Stad vergroenen
- Tuinen landelijk gebied met vogelbosje, fruitbomen, heggen (erfachtig)

- Platteland is natuur, koeien in de wei horen daarbij – bouw niet alles vol – gun ook de boer z'n grond.
- Paarden & koeien beweiding (grote grazers) = natuurlijk landschapsbeleid
- Veel te weinig groen in Noorderhaven, In de Hoven nieuwbouw zou veel meer groen moeten zijn passend bij landelijk gebied.
- Realistisch beleid; voorkom wensdenken. Test nieuwe ideeën eerst op kleine schaal voordat heel het beleid wordt omgegooid. Verandering kan niet van vandaag op morgen.
- Natuurloket bij gemeente
- Meer natuur niet nodig, er moet genoeg ruimte blijven voor landbouw die moet extensiever
- Inheemse beplanting
- Creëer gericht natuur om soorten te versterken (vogels, insecten etc.)
- Mogelijkheden voor hogere afrastering (wolven)
  - Als het bewezen is dat het werkt
- Het goede behouden en stimuleren; oog voor agrarische ondernemers
- De ondernemers laten ondernemen zonder al te veel beperkingen
- Kijk eens beter naar de Nolvreeg (?)
- Geef particulieren ruimte om natuur te creëren
- Voedselhagen (dieren)
- Grote stukken veld/landbouwgrond opdelen, niet te grote stukken land zonder beschutting voor dieren
- Weilanden niet bebouwen t.b.v. dier en plant
- Landbouwgrond: gewassen diverser niet zo veel mais (voor veevoer).
- De natuur is de verantwoordelijkheid van ons allen
- klaterend beekje
- Plant meer bomen

Notities op kaart - stakeholders

- Rustgebieden aanwijzen
- Natuurgebieden beter beschermen tegen nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen
- Vastleggen bomen en boomstructuren met groeiplaatsen in omgevingsplan, cg, omgevingswet
- Bereikbaarheid en bluswater voorziening
- Brandveilige overgang tussen biodiversiteit en natuurgebieden fase 2
- Goed zoneren recreatie en bedrijfsactiviteiten versus natuur
- Bestaand natuur verbeteren, geen uitbreiding
- Vernatting in de overmarsch
- Versterken ecologische stapsteen IJssel
- Versterken landschap in combinatie met toevoegen "rood"
- Versterking coulissenlandschap bv door aanplanten van heggen
- Water & bodem sturend → verbeteren hydrologie op overgang veluwe naar IJssel
- Afstemmen met mensen en ideeën van Lochem

- X aantal ha natuurinclusieve landbouw
- Verminderen afspoeling bestrijdingsmiddelen oppvl. Water
- Landschappen creëren en verbinden waar natuur rijker wordt
- Natuur opgave potentie langs oude IJssel
- Samenwerking 'Hoopheggen' (stichting) e.a. (groenblauwe dooradering)
- Groen/blauwe dooradering
- Actief beleid gericht op soorten → biotoop maken weidevogels → grotere gebieden voor uilen/roodvogels (jacht) idem voor insecten, poelen voor amfibieën etc
- Bevorderen dat particulieren (boeren, bewoners) en overheid samenwerken gericht op biodiversiteit
- Bij gebiedsplannen met direct betrokkenen overleggen
- Stadsuitbreiding in evenwicht met natuur & landschap (zorg dus voor voldoende groen & groen mogelijkheden bij gebiedsontwikkeling)
- Groen/blauwe uitloopgebieden passend bij groene structuren in de stad (recreatie/biodiversiteit)
- Stel een basiskwaliteit voor natuur vast als ondergrens en ambities met programmabudget

Gezonde en toekomstbestendige plattelandseconomie

Bewoners

Uit de reacties blijkt dat men de kleinschaligheid van het landschap belangrijk vindt en dit behouden moet blijven. Dus geen grote horecaketens, grootschalige recreatie, grote woningbouwprojecten of zonneweides in het buitengebied.

Recreatie in het buitengebied moet niet overvloedig worden waarbij men tegen het transformeren van campings naar recreatiewoningen is. Daarnaast moeten agrarisch ondernemers de ruimte krijgen om te kunnen blijven ondernemen.

Stakeholders

Lokale voedselproductie en het in verbinding brengen met de consument komt sterk naar voren. Hierbij wordt extensieve en natuur inclusieve landbouw aangehaald, maar ook de ontwikkelingsmogelijkheden voor bestaande agrarische bedrijven.

Op gebied van recreatie is erfgoed belangrijk en kan er gekeken worden het combineren van landbouw met recreatie.

Notities op kaart - bewoners

- 5x Géén zonneweides, zonnepanelen op gebouwen plaatsen
- 5x Wees trots op onze agrarische ondernemers. Zij zijn de onderhouders van het landschap en natuur
- Inbreidingslocatie in de stad beter benutten; kleinschalige bouw in het buitengebied

- Stimuleer kleinschalige economische activiteiten. De grote weten → andere economische activiteiten dan grondgebonden → bedrijventerrein
- Laten zoals het is
- Recreatie stimuleren
- Voedselzekerheid voor de toekomst, zorg dat er boeren in het gebied blijven en die kunnen profiteren van de stad. Voedsel, natuurbeheer vergoeding ed.
- Kleinschalig landschap, toerisme, horeca (geen mac)
- Meer koolzaad
- Geen grootschalige recreatie met bijna permanente bewoning (?) maar passend bij het landschap.
- Geen permanente bebouwing op voormalige campings
  - Wie bewaakt dat camping geen permanente bewoning wordt? Dan wordt het uiteindelijk een woonwijk.
- Ruimte voor vormen van landbouw die eer in balans zijn met de natuur
- Ondernemers laten ondernemen (behouden)
- Fietspaden, wandelpaden, ruiterspaden
- 2x Geen verdere schaalvergroting/ intensivering van landbouw
- Te behouden huidige situatie, geen nieuwe bedrijven
- Bij stoppen agrariër geen nieuwe bedrijfsmatige activiteiten. Groen behouden
- Minder recreatie buitengebied
- Geen stimulans toerisme, zoals bij kasteel Hackfort waar je op zondag in polonaise door de natuur loopt
- (te) veel wandelroutes jagen wild weg. Zo genaamd klompenpaden e.d.
- Geen (grootschalige) horeca M op WOK terrein
- Geen fastfoodketens in buitengebied\Sluipverkeer in buitengebied tegengaan
  - Bronsbergen
- Gestopte boerderijen ruimte geven om andere activiteiten uit te voeren
- Waar een zitbankje wordt gezet ook een prullenbak
- Is het mogelijk een kantoor (bedrijf in tuin, landschap, stedenbouw) te realiseren in het buitengebied, bijvoorbeeld in een (voormalig) agrarisch bedrijf?
- Veilige Lansinkweg (t.b.v. fietsers en wandelaars)
- Camperplaats de Heicohoeve enorm uitgebreid
- Ontwikkelingen industrieterrein Revelhorst
- Kleinschalige gemengde boerenbedrijf
- Wandeling tussen weilanden mogelijk
- Recreatie in de buurt, en verspreiding van recreatie,

Notities op kaart - stakeholders

- Openbaar vervoer voor stimulatie economie/bereikbaarheid
- Met Lochem nadenken over zonering recreatie in natuurgebieden
- In verbinding brengen producenten en consumenten, producten die afkomstig zijn van landbouwers die natuur inclusief hun bedrijf voeren
- Creëer lokale afzetmarkt voor bijvoorbeeld voedselbossen
- Duurzame, lokale voedselproductie stimuleren (ruimte hiervoor in Lochem?)

- Hoe verhoudt de agri-food zich tov ontwikkeling landelijke gebied
- Houd rekening met de komst van meer geitenhouderijen door evt afschaffing provinciaal geitenmoratorium (clash met woningbouw)
- Stimuleren biologische landbouw/veeteelt
- Versterken aanbod + beschikbaarheid lokaal voedsel (afstemmen vraag-aanbod)
- Begeleiding toekomstbeeld voor de huidige boeren → transitie? → stoppen → neven functies → QBDA
- Durf scherpe keuzes te maken mbt intensieve veehouderij. Kies voor extensieve & transitie natuur inclusieve landbouw.
- Verminderen van bestrijdingsmiddelen extensiveren
- Ontwikkelingsmogelijkheden voor bestaande agrarische bedrijven
- Bij wegen-onderhoud aanleg ook rekening houden met landbouwverkeer
- Erfgoed in spotlight (warkense molen)
- Open landschap behouden
- Visie op vrijkomende agrarische bebouwing
- Maak bedrijventerrein groen-mogelijkheid tot wandelen
- Multifunctionele landbouw, combinatie van recreatie
- Ruimte voor lokale voedselproductie
- Niet alles kan begrenzen en keuzes maken bv recreatie zo dicht mogelijk bij bebouwing

Wonen

Bewoners

Uit de reacties komt sterk naar voren dat er behoefte is aan mantelzorgwoningen, te realiseren doormiddel van bijvoorbeeld woningsplitsing of bijbouwen op eigen erf. Daarnaast moet er ingezet worden op betaalbare woningen voor de (lokale) jonge generatie.

De meningen verschillen over meer woningen in het buitengebied. In ieder geval niet bouwen in Bronsbergen vanwege archeologische waarde en authenticiteit en rondom de Berkel (dit moet natuurlijk/ recreatief blijven). Rood voor rood regeling wordt genoemd evenals het makkelijker maken van woningsplitsing. Daarnaast is er de wens om geen vakantiepark-achtige woningen te bouwen (op campings) en geen hoogbouw te plaatsen in de binnenstad.

Stakeholders

Stakeholders kregen niet de optie om te reageren op thema wonen.

Notities op kaart

- 11x Oudere huishoudens in het buitengebied moeten de mogelijkheid hebben om er te kunnen blijven wonen door bijvoorbeeld: erf delen met jongere generaties
  - 12x Ook pre-mantelzorg woningen en mantelzorg woningen moeten mogelijk zijn

- (pre-) mantelzorg op woon-/agrarische-/recreatie bestemming
- 12x Het archeologische interessante gebied Bronsbergen authentiek landelijk laten
- 8x Stedelijk uitloopgebied Bronsbergen zo houden
- 5x Minder bouwen in buitengebied
- Ook geen industrie (Revelhorst)
- 5x Betaalbare woningbouw voor de lokale jonge generatie boven dure woningen voor gefortuneerde huishoudens uit het westen
- 4x Meer ruimte bieden voor mantelzorgwoningen
- 4x Rond de mooie meanderende Berkel ruim gebied vrijhouden; wandelgebied & natuur, ijsvogels ed, biodiversiteit
- 2x Dubbele bewoning/ woning splitsen eenvoudiger maken
- 3x Rood voor rood
- 3x Industrie en bedrijventerreinen: meer groen/bomen eromheen om hinder voor omwonenden te beperken (zicht, geluid)
- 2x Geen vakantiepark-achtige woningen clusteren
- 2x Onderschat de kweldruk van de IJssel niet met het oog op woningbouw in de Bronsbergen (in 1995 stond alle kleigrond daar blank, ook het vakantiepark)
- Woningbouw in landschappelijk buitengebied laag houden en integreren met groen & water. Verpest het landschappelijk niet.
- Hogere concentraties woningbouw langs ontsluitingswegen en voorzieningen.
- Naast woningbouw ook aandacht voor plaatsen van voorzieningen oa huisartsenpraktijken, thuiszorg afgestemd op woningbouw.
- Geen hoogbouw → bij voorkeur langs IJssel niet binnen de stad

Overige reacties

Bewoners

Uit de overige reacties komt de trots over het buitengebied naar voren en dat het gebied gekoesterd moet worden. Het buitengebied wordt onder andere gekenmerkt door de donkerte/ duisternis. Zonneparken dienen hier geen plek te krijgen, dit kan beter op daken gerealiseerd worden. Ook (zware) industrie, fastfoodketens en grote campings horen niet in het buitengebied.

Stakeholders

In de overige opmerkingen wordt benoemd dat de Warkense molen een belangrijk monument voor Zutphen is en beschermd moet worden. Ook spelen er zorgen rondom de drukte op wegen door verstedelijking. Er dient aandacht te zijn voor gezondheid (ruimte voor bewegen, schone lucht en groene omgeving). Verder is er de wens om goed af te stemmen met gemeente Lochum en Bronkhorst.

Notities op kaart - bewoners

- 10x Trots zijn op het beetje buitengebied dat er nog is
- 8x Stop medewerking aan zonneparken. Panelen op de daken = industrie

- 5x Geen uitbreiding/ verplaatsing (zware) industrie naar buitengebied
- 4x Huidige situatie behouden
  - Geen Mac Donalds
  - Geen fastfoodketens in buitengebied
  - Geen grote campings
- 4x Zuinig zijn op groen, geen zonnepanelen op landbouwgrond.
Zonnepanelen op daken
- 4x Behoud van duisternis – oppassen met activiteiten die dit verstoren
  - Geen lichtvervuiling, en dus geen uitbreiding industrie Revelhorst
- 4x Aandacht voor criminaliteit (dealers)
- 4x Zutphen, wees wijs en koester het al relatief kleine buitengebied
- 3x Minder woningbouw in buitengebied
- 2x Geen nieuwe industrie, is geen ruimte voor in Zutphen
- 2x Samenwerken met gemeente Bronckhorst
- 2x Zuinig zijn op voedselmakers van Zutphen
- Houd de Berkel natuurlijk en vrij. Bijzonder gebied qua natuur, ook voor wandelaars etc
- Stimuleren om grote doorgaande wegen te rijden en niet de sluitroutes (60 wegen) (Vierakkersestraatweg en Dennendijk)
- Natuurwaarden versterken
  - Hierop gericht samen werken boeren, burger, overheden etc.
- Geen hoogbouw in landelijk gebied bij de Hoven
- Geen windmolens
- Behouden gradiënten in het landschap (nat/droog) voor natuurontwikkeling
- Landelijk karakter behouden vraagt ook om meer wonen en bedrijvigheid op eigen erf. Dus niet heel veel erbij.

Notities op kaart - stakeholders

- Passages/onverharde wegen intact laten zodat bewoners dichtbij kunnen recreëren (wandelen/fietsen)
- Balans vinden in water vasthouden en bewerkbaarheid van de grond
- Laat bewoners van het buitengebied profiteren van de voorzieningen van de stad en v.v.
- Grootschalige energieopwekking niet vlak langs de woonwijk
- Zorg voor spreiding van verkeer- en verkeersluwe gebieden voorkom verstedelijking
- Waak voor drukte en 'chaos' op wegen door verstedelijkingsambitie van de stedendriehoek
- Wat betekent het principe bodem & water sturend voor gemeente Zutphen?
Welke consequenties heeft dit voor je RO-beleid
- Aandacht voor gezondheid → ruimte voor de bewegen → gezonde lucht → groen in woonomgeving
- Bescherming van monumenten o.a. molen biotoop
- KRW opgave oude IJssel
- Samen met Lochem een landschapsfonds beginnen

- Molenbiotoop bij warkense molen respecteren
- Woningbouw in buitengebied afstemmen met Lochem (wensen en ideeën)
- Denk na over inrichting vrijgekomen boerenerven
- Extinction of Experience: aandachtspunt: zorg dat er voldoende stilte is en donkere sterrenhemels en bossages, met veel ruimte voor de meidoorn en veel andere inheemse soorten.
- Een visie met durf.

Stellingen

Wat is er opgehaald?

Tijdens het eerste werkatelier kregen bewoners de kans om te stemmen op verschillende stellingen. Klik op een stelling om de resultaten te zien.

Klimaatadaptatie

Stelling	1-Helemaal mee oneens	2	3	4	5-Helemaal mee eens
In het landelijk gebied van Zutphen hebben we geen last van extreme droogte.	20	16	9	12	4
In het landelijk gebied van Zutphen hebben we geen wateroverlast.	28	9	14	10	3
Gewassen die veel water nodig hebben mogen niet meer verbouwd worden, om water tekort in droge periodes te beperken.	36	9	9	4	0
Zonneparken zijn een prima oplossing voor de opwek van duurzame energie.	49	10	15	0	2

Natuur & Biodiversiteit

Stelling	1-Helemaal mee oneens	2	3	4	5-Helemaal mee eens
Het cultuurhistorisch landschap in het landelijk gebied van Zutphen moet koste wat kost beschermd, behouden en hersteld worden.	1	0	7	9	49
Het versterken en herstellen van natuur en biodiversiteit in het buitengebied, is belangrijker dan economische activiteiten of woningbouw.	6	5	6	11	54
Natuur-inclusieve landbouw kan een bijdrage leveren aan meer natuur en biodiversiteit.	1	0	6	17	25
Er is méér aandacht nodig voor de kwaliteit van bodem, lucht water in het landelijk gebied.	1	4	17	7	30

Gezonde en toekomstbestendige plattelandseconomie

Stelling	1-Helemaal mee oneens	2	3	4	5-Helemaal mee eens
Het produceren van voedsel is de belangrijkste functie van het landelijk gebied.	4	3	14	13	34
Toerisme en recreatie zijn een grote kans om het landelijk gebied aantrekkelijker te maken.	22	14	10	15	2
Naast de agrarische bedrijven, moeten ook andersoortige bedrijven de ruimte krijgen om zich te vestigen in het landelijk gebied.	44	11	5	1	8
Het landelijk gebied is de grote gezamenlijke tuin van de bewoners van de stad waar zij kunnen recreëren, (volks)tuinieren en verse producten kopen.	35	17	11	2	6

Wonen

Stelling	1-Helemaal mee oneens	2	3	4	5-Helemaal mee eens
Het toevoegen van meer woningen in het landelijk gebied tast het landschap aan. Ze kunnen beter in de stad een plek krijgen.	1	5	10	11	47
Het bouwen van extra woningen in het landelijk gebied draagt bij aan de leefbaarheid.	31	21	3	6	1
Er moeten meer betaalbare woningen in het landelijk gebied komen.	28	23	5	4	3
Het moet mogelijk zijn grote percelen te splitsen, ook al leidt dit tot meer bebouwing in het landelijk gebied.	38	1	6	7	12